

könyv, melyben I. *A népiskolák állapota* megyénkint ki van mutatva; és pedig tüzetes rovatokban az iskolák és a tanköteles gyermekek száma, ezeknek járása s elmaradása, vallásuk, nyelvök stb., mint szintén az iskolai épület állapota, a tantermek felszerelése, az iskola évi jövedelme, kiadása: a tanítók állapota, működése stb. II. *A tanítóképezdek állapota*. III. *A budapesti állami felsőbb leányiskola*. IV. *A szakoktatás állapota*. V. *A kisdudóvó intézetek*. VI. *A tanító eszközök*. VII. *A néptanítók nyugdíj-intézete*. VIII. *Az 1875—6-ban kiadott fontosabb miniszteri rendeletek*. Továbbá a középtanodák, a felsőbb tanintézetek s végre az emberbaráti és közmívelődési intézetek, u. m. siketnémák, vakok intézete, a b.-füredi szeretetház, országos szini tanoda, orsz. minta-rajztanoda és rajztanár képezde, magyar n. muzeum (Széchenyi orsz. könyvtár; érem- és régiség-osztály, állattár, ásvány-földtani osztály, képtár, népismei osztály), műemlékek (visegrádi, lebényi, budapest vári, kassai, pozsonyi), képzőművészetek (műipar-muzeum, üvegfestészet, képzőművészeti társulat, műcsarnok stb.) Szóval kiterjed a jelentés a közoktatás és közművelődés minden figyelemreméltóbb mozgalmaira s adataira. A jelentésből ezuttal a következő adatokat említjük föl:

1876-ban a *tanítóeszközök* száma 2.129,597 volt. Ezek közül 15,388 iskolába 1,507,031 gyermek járt. Egy-egy népiskola esett 888 lakosra s egy négyszög mértföldre jutott 3.12 népiskola. 1876-ban az iskolák száma 106-al szaporodott. A tanköteles gyermekek közül elemi iskolába járt 1.203,317, ismétlő iskolába 248,773, felső nép- és polgári iskolába 13,837, magánintézetben tanult 22,057, középtanodában 18,047, összesen tehát 1,507,031. Iskolába nem járt. 622,566. E szerint az iskolába járók száma ez évben 70%-ot tett ki. *Az iskolába járó gyermekek közül* télen, nyáron, tehát egész éven át 1.139,570 gyermek látogatta az iskolát, 296,667-nek nem volt tankönyve. Az év alatt 4.607,817 mulasztás jegyzetett fel, melyből azonban csak 271,091 mulasztás lón megbüntetve. Az iskolából kilépett 397,289 növendék közül olvasni és írni 293,077 tanult meg, azaz 73.7%. Tisztán magyar nyelven 15,388 iskola közül 6981-ben tanították, németül 1230 ban, románul 3057-ben, tótul 1814-ben, s így tovább. *A tanítók* összes száma 1876-ban 20,125-re ment. Ezek közül oklevele volt 15,443 nak, nem volt 4682-nek. A tanítók száma két év alatt 515-el gyarapodott. Egy tanítóra esett 558 tanuló. — Az iskolai épületek száma ezen évben 15,388 volt s ezek közt csak 1421 bérelt helyiség. A tantermek száma 20,695; a tanítói lakóké 15,721. Faiskola volt 6917, testgyakorló eszköz 1640, iskolai könyvtár 2299 helyen.

Mi ujság?

Konstantinápolyból segélykiállítás hangzik a jótékony szívekhez. A „vörös félhold“ czimű betegápoló bizottság nevében fordul Foster ur, az ottomán bank igazgatója az emberbarátok könyörületéhez. A sebesültek tetemes száma, — úgy mond — kik mindenfelől Konstantinápolyba özönlének, s még tetemesebb száma az emigránsoknak, asszonyoknak, gyermekeknek, aggoknak, kik megfosztva minden megélési eszköztől s csaknem meztelenül menekülnek; a végzetlen nyomor, mely rögtönös segílyt kíván, a jótékony egyesületekre oly terheket ró, a melyek már-már kimerítik segélyforrásait. Az ottomán-bizottság tehát pénzsegítségért könyörög, a mely nélkül küldetése mag volna bűnülva. *Ezer naponta az éhség s fagy áldozatául*. A gyorsaság, a melylyel a segílyt eszközlik, egy jótéteményekkel több lesz az emberiség javára. E felhívás elküldött a magyar lapokhoz is, s bizonyára nem fog elhangzani.

A török menekültek segílyezésére az első hazai takarékpénztár ezer frtot ajándékozott.

A Duna haragja az idén is megfenyegette vidékeit és több helyen pusztított is. Veszedelemes kitörése még tart, s kivált Pestmegye alsó részét, a solti járást rettegten. Az enyhe napok gyors olvadására a vastag jéggel borított folyam hamar emelkedett. E hó 19-én jelentették a felső részektől, hogy az áradás aggasztó. Esztergom város alantass helyeiből már költöznek is, s már jan. 20-án fenyegetve volt a főváros, mely közt pedig alacsony vízállásnál fagyott be a Duna. Jan. 22-kén délután 18 lábnyi magas vízállásnál kezdett takarodni a jég, s Ó-Buda alsó fekvésű telkeit már víz borította. A Duna egyre sebesen nőtt, s esti 7 órakor meghaladta a 21 lábat. *Ujpesti part* része, Ó-Buda több utcája el volt bo-

ritva, az ujbpesti országút körüli rétek, tanyák s néhány gyár szintén vízbe jutott; a szép *Margitsziget* egy részén is végig ment áradat. Az alacsony városrészekből megkezdtek a kiköltöztetést, a vámház előtt fölállították a két ágyut, melyekkel a 22 lábnyi magasságnál a vészlövéseket meg kellett volna tenni. A Dunához közel eső részeken a pin-cék megteltek vízzel; az utcái csatornák is megteltek, mert dunai nyílásukat elzárták, de hó és esővíz zuhogott azokba, s a gőzszivattyuk nem bírták kimeríteni. Az áradást, épugy mint tavaly, az okozta, hogy Eresinél megtorlódott a jég, s azon alól megszorult. Eresiből, Paksról, Duna-Földvár-ról hiába várta a vészbizottság a hirt, mely a jég megindulását tudatná; ott szorult, mint harmad-éve, és ismétlődött még több esetben szintén az áradás harmadévi szomorú története. Most ugyan előbb fölnyitották az elzárt soroksári ág zsilipjét, mire jan. 22-én 7 óra után apadás következett be, s még azon éjjel szállt a víz 18 lábnyira, de a hatalmas folyam ezzel nem elégedve meg, a Csepel-szigetre tört be, s annak derekán keresett vad folyást a soroksári ágba, ismét elárasztva a szigetség több falvát, melyek oly sokat szenvedtek most három éve. Eresinél azonban a jég nem mozdult még 25-kén sem. A főváros közt a csepeli áttörést lassu apadás követte, de 24-én Linczből, Bécsből a Duna gyors áradását tudatták a táviratok, s ujra általános lett az aggodalom, és nőtt a veszély a megye alsó részeire nézve. A szigetségre ekkor már kisebb gőzhajok mentek, hogy az előtörteknek élelmet vigyenek, s Földvár alispán aggodalmas jelentéseket küldött. — Nov. 25-ikére viradól az alsó Dunán fagy volt, s a jég mozdulatlan. A fővárosnál tart a csendes apadás, s a felső áradást sem hiszik veszélythozónak, mert a hűvösre fordult időben az olvadás csekély.

Bodenstedt szivesen látott vendége a magyar főváros irodalmi és társasköreinek. E hó 19-én esti 10 órakor érkezett meg a bécsi gyorsvonattal s az indóházban az elfogadásra alakult bizottság nevében dr. Hoffmann Pál egyetemi tanár köszöntötte. Bodenstedt a „Hungáriá“-ba szállt, hol másnap reggel már számosan meglátogatták. Nevezetesen a Petőfi-társaság küldöttsége, mely átadta neki a tiszteleti tagsági okmányt, Éjszaky Károly magyar, Neugebauer pedig német üdvözlése mellett. Bodenstedt e délelőtt Lisztnél volt vendég a Liszt-egylet matinéján. Délben Ybl Miklós és Lafite urak adtak tiszteletére ebédet, hol az irodalmat számosan képviselték, s Bodenstedt, ki élénk természetű férfiú, egészen otthonosan érezte magát. A to-asztok sorában Szász Károly a vendég nejét, a Bodenstedt költeményeiből ismert „Edlitam“-ot (Matilde) köszöntötte fel, s e toasztot megis sürgönyözték a hitvesnek Wiesbadenbe. Hétfőn este, Bodenstedt első fölolvása után a „Hungáriá“-ban lakoma volt, számos toasztal. Először Hoffmann Pál, emelt poharat az ünnepeltért, utána pedig Pulszky Ferencz szóló elmésen. Ő már harmadszor találkozik életében Bodenstedtrel, — mondá. Először 1848-ban Bécsben, mint forradalmár, másodsor Londonban mint emigráns; eddig ugy ismerte őt Bodenstedt, mint politikust, s ime most, midőn harmadsor találkoznak, már ő, a politikus, muzeumba van téve. *Erődi Béla* perzsául köszöntötte fel Hafiz kitünő fordítóját, s Bodenstedt hosszasan, kedélyesen köszönte meg a magyar vendégszeretetet, melynek ő nem látta párját.

A trónörökös Angliában. Edinburghból írják: Rudolf trónörökös szombaton az osztrák-magyar konzullal meglátogatta Edinburgh több nevezetességét. A többek közt a „North British Rubber Company“ gyárát, a törvényszékeket, az egyetemet és muzeumot. Délután meglátogatta a Holyrood-palotát s azután visszatért a Hamilton-Palace-ba s ott tölté a vasárnapot. A bál, melyet Hamilton herczeg mult kedden a trónörökös tiszteletére adott, fényesen ütött ki. A bál a Tribuneban volt, mely egyike a legtágasabb és legszebb termeknek egész Skótsországban.

Olasz küldöttség a magyar képviselőház elnökénél. A Budapesten tartózkodó olaszoknak Viktor Emánuelról elnevezett jótékony egyesülete elhatározta, hogy küldöttségileg mond köszönetet a magyar képviselőháznak a király elhunytá alkalmából kifejezett részvételeért. E küldöttség meg is jelent Ghyecz

Kálmánál, s a köszöneten kívül még annak is kifejezést adott, hogy a képviselőház részvétnyilatkozata a testvéries érzelmeket még szorosabbra fűzi. A küldöttség tagjai voltak: De Alessandro alelnök, Diehl és Baj választmányi tagok és Vasváry Béla.

Ozman pasa a plewnai hős Serkoffba fog inter-náltatni. A fölajánlott eltartási illetéket visszautasította, kijelentvén, hogy van elég pénze s hogy szükség esetében Konstantinápolyból várja a kívánt összeget. Kiseneffből Ozman pasa táviratot intézett Nikolaj nagyherczeghez, melyben a szives fogadtatásért köszönetét fejezi ki.

Viszontagságos élet fölött zárult be a koporsó a közelebbi napokban. Rákosi *Boros Ferencz*, egykor gazdag birtokos, Győrmegegyének helyettes alispánja, a Meszlényi ágról Kossuth Lajosnak is rokona, veszprémmegyei Vinár helységben elhunyt 84 éves korában. Fia Sándor elhagyta hazáját és azt sem tudják, hol halt meg; maga az öreg pedig javai elpusztulta után egy szegény tanítónál halt meg még szegényebbül. A halál valósággal kívánt nyugalmat hozott a hányatott élet után.

Együtt haltak. Nagyváradon özv. Bölöny Lászlóné szül. Guthy Julianna asszony hetfőn éjjel, hosszas gyöngékedés után elhunyt, 83 éves korában. A szomszéd szobában feküdt betegen nővére Guthy Ágnes (77 éves) ki a mint testvérnéje haláláról értesült, lehányatlott vánkosára s szintén meghalt. Szerdán együtt temették őket el. — *Gattaján* pedig egy házas pár: Németh Mihály és Tallián Katalin, kiktizennégy éven át a legboldogabb házas-ságban éltek, haltak meg egy napon, e hó 17-én.

Végzetes találkozás. Jókai Mór a Honban egy végzetes találkozást ír le Szigligeti temetése alkalmából. Elmondja Jókai, hogy az elhunyt költőnek és családjának évek előtt alig volt őszintébb és jobb barátja Moesonyiékénál. A költő egy kis nyári lakot óhajtott építeni a svábhegyén, s ahhoz is Moesonyiék adták neki kölcsön a pénzt. — Történet, hogy Moesonyit házmeistere ingerültségben egy késsel meggyilkolta, s mivel a bős ember a nemzeti szín-háznak is kapusa volt, Szigligetit erkölcsi bizonyítvány kiállítására hívta föl a vizsgáló bíróság. Szigligeti a tettest máskülönbön becsületese, józan életének ismerte, s csak azt bizonyíthatta. E miatt aztán elveszté Moesonyiné barátságát. „Soha se találkoznék ez életben többet“, — ezt izente neki. Szigligetinek fájt a veszteség, de türe; visszafizette a kölcsönt, habár el kellett is adni svábhegyí nyaralóját. S a büszke asszony megtartotta szavát, hogy az egykori jó baráttal s annak családjával ne találkozzék többé, hogy a nemzeti színház előtt meg ne álljon többé. Hanem mikor a költő koporsóját kihozták a színház előcsarnokából, akkor ő is eljött oda a maga koporsójában, — kibékülni — s aztán mentek egymás mellett szépen ugyanazon gyászinduló hangjaitól vezetve, oda, a hol nincsen harag többé.

A magyar hírlapirodalomról 1878-ra szóló évi kimutatást id. Szinnyei Józseftől a „Vasárnapi Ujság“ 5-ik számában közöljük. Hogy a kimutatást lehetőleg teljesebbé tehessük: fölkerjük különösen a vidéken megjelenő új hírlapok szerkesztőit és kiadóit, hogy lapjokból egy számot szerkesztőségünkhez be-küldeni sziveskedjenek.

Farsang. A nőképző-egylet vasárnap tartja álar-czos-bálját a redoute nagy termében, hol ez alkalmal új látványok lesznek. Többi közt mohlepte sziklás dombon virágfüzerekkel díszített fenyőlugas fog állani, amaz ezüsttárgyakkal, melyeket hatósági közeg jelenlétében ez alkalmal fognak kisors-solni. Jegyek előre válthatók másfél forintért, a bálí pénztárnál áruk 2 frt.

Jótékonyág. Id. gróf Károlyi István és neje a ferenczvárosi templom belső felszerelésére 500 frtot ajándékoztak.

A Kleopatra túje sok viszontagság után végre e hó 21-én megérkezett Londonba.

Arany lakodalom. Nyitrán Beindl Venczel és Havassy Mária e hó 13-án tartották aranylakodal-mukat. Násznapgyul a királyt kérték föl, a ki magát a város előljárósága által képviselteté és egyszers-mind 40 frtot adott az öreg házaspárnak. Az eske-tést Pelcárszky Ananiás szt. ferencz-rendi zárda-fő-nök végezte. A 80 éves férj és 76 éves nő most is a legjobb egészségben vannak.

Egy magyar ember Dél-Afrikában. Denich (Dán-földi) János, aradi származású fiatal ember, egyike volt azoknak, a kik a Stanley-féle expedícióra vál-lalkoztak, s a kitünő angol földrajzi utazóval a mes-sze utat megtevén, Dél-Afrika legalsó csucsára, a jöreményfoki Fokvárosba érkeztek. Denich mult évi decz. 16-áról keltezve levelet intézett az Alföld